

TEATRU PENTRU PUBLICUL NOU

Spectacole bune și dacă se poate multe, iată ce dorește publicul de la teatru ! Cîte ne-au adus cei 15 ani de la Eliberare, noi, originale, pe care să dorești să le revezi, încă și încă ? Multe, dar nu destule. Era de așteptat. Un public nou a deschis ochii prin revoluție, ca un cîmp ce înflorește peste noapte. Ceea ce era vechi era în parte bun, dar prea puțin. Iar noul se naște greu, și dramaturgii, și piesele, și concepția despre teatru. Totuși, noi avem o bună tradiție teatrală, care pe aripile ei poate purta noul, să fie numai cît mai mult și mai bun.

Într-un cîmp, însă, primăvara, noi sînt nu numai plantele ce tu le-ai semănat cu trudă, ci și buruienile aduse de vînturi. Nu orice nou îi trebuie publicului nou, compus în majoritatea lui din oameni cu temeinice rădăcini în viața fabricilor sau a ogoarelor. Unui orașan într-un lan poate să-i placă foarte mult macul sau rapița sălbatică. Ochiul cunoscătorului se uită, însă, urît la aceste buruieni și le plivește, ca să rămînă spicul grîului. Care este la noi spicul grîului ? Eroul pozitiv, conștiința socialistă a miilor și sutelor de mii de oameni, pe care, în ultimii 15 ani, cu trudă, în luptă, i-a crescut partidul oamenilor muncii. Acești oameni, bogați de-acum în experiență, căliți în focul luptei de clasă, sînt purtătorii noului. Ei n-au să-ți povestească, bunăoară, că au doborît Hidra din Lerna sau Leul din Nemea ca Heracle, nici că au plecat după Lîna de aur ca Iason, ci-ți vor spune cum, umăr la umăr, au construit hidro- sau termocentrale electrice, cum au descoperit o nouă metodă, mai bună, pentru extracția țiteiului, cum și-au întemeiat o gospodărie colectivă, cum și-au zidit o școală, luptînd negreșit cu greutate.

Firește că nu se poate da nici o rețetă, după care să construiască cineva o piesă oglindind în epoca noastră dramatica luptă dintre nou și vechi. Eu cred că și tovarășul Baranga în *Rețeta fericirii*, alegînd un caz care nu poartă (slavă ție, doamne !) caracterul de generalitate, a căutat să arate spectatorilor cum nu poate fi fericirea și putea să-și intituleze, în consecință, piesa „Rețetă a nefericirii“. Procedeu de-a reda realitatea prin clișeu ei negativ este și el valabil. Părerea mea personală este însă că nimic nu convinge mai mult decît pozitivul și că înșiși negativi se dau înapoi atunci cînd vîd, în toată puterea lui de desfășurare dialectică, noul.

Desigur că, într-o țară în care se face tranziția de la capitalism la socialism, chiar dacă din punct de vedere politic și economic cumpăna s-a înclinat definitiv și irecuzabil de partea oamenilor muncii (cum este cazul în țara noastră), mereu se vor găsi rămășițe de oameni care suspină după trecut și se bucură frecîndu-și palmele cînd nu toate ne ies bine, cînd ici sau colo cineva ne pune o „pilă“ sau ne strecoară o „șopîrlă“. Acestui fel de spectatori rămași din epoca brontosaurilor n-avem de ce să le facem concesii, chiar dacă ei s-au strecurat în lojile de rangul întii și se uită la scenă prin lornetă cu ramă de aur.

Există un mare public, mare și ca număr, și ca suflet, și ca fapte, care privește cu entuziasm eroica luptă ce o dă noul împotriva vechiului, fie că-i în fabrică, fie că-i în laborator sau birouri, fie că-i la țară. Invenția, cartea mai bună, cinstea cetățenească, mașinile perfecționate, pînea neudată de lacrimile oropsitului ies din această luptă. Iar dacă vr-odată cade eroul pozitiv, sare un altul să-i ridice steagul, căci steagul nu-i al unuia, ci al poporului, și din popor țîșnesc, ca de pe-o comoră vie, eroii pozitivi.

Pentru a reda realitatea, nu este nevoie să *lăcuim*, să dăm cu lac peste fapte, să le poleim ca să strălucească. Dar noi știm că mai avem încă multe de *lecuit*, și acest lucru trebuie să reiasă limpede pentru spectator, căci el, cu autorul, cu actorii și cu toți oamenii din această țară, este chemat să lecuiască toate relele.

A 15-a aniversare găsește teatrul nostru orientat just, către problemele adinci ale vieții. Sintem după niște succese trecute, care asigură victorii viitoare. Numele unor autori ca Baranga, Davidoglu, Lucia Demetrius, Lovinescu, Mircea Ștefănescu, Mirodan și alții mai tineri constituie garanții verificate. Totuși, sintem la început. Actualitatea și partinitatea trebuie să devină o lege trecută deplin în fapte și pentru dramaturgia noastră, ca pentru întreaga noastră mișcare literară și artistică, fără a neglija și de a duce mereu cu noi înainte tot ceea ce este mareț și valoros din trecut în socialism. De altfel, sint convins că, pînă la sfîrșitul acestui an, fizionomia dramaturgiei noastre va fi definită prin *nou* și *partinic* în așa măsură, încît denumirea de teatru realist-socialist o va caracteriza cu preponderență. Căci, ce altceva înseamnă realism socialist în teatru, decît să aduci pe scenă, întruchipată în puternice conflicte dramatice, viața în mersul ei prin luptă și muncă spre socialism, a oamenilor cu noua lor conștiință luminată de ideile partidului?

A aduce mai multă viață nouă pe scenă și a duce mai mult teatru nou în viață, acolo în mijlocul acelor ce construiesc viața nouă, este sarcina fundamentală a oamenilor noștri de teatru.

În țările Apusului se vorbește ades de teatru de avangardă. Dar nu poate fi un teatru mai de avangardă ca acela destinat constructorilor socialismului și comunismului, cu ei și despre ei, cu noul împotriva vechiului, împotriva morții, în numele vieții.

